

SvD Näringsliv

Drivkraft bakom skandalerna: Pengar

Foto: Mosa'ab Elshamy/AP

När dressyr- och hoppryttarna rider på de välkryddade OS-banorna vid slottet Versailles utanför Paris talas det mest om våldet mot hästar. Bakom skandalerna skymtar en av drivkrafterna: Pengar.

Birgitta Forsberg

Publicerad 2024-07-31

”Där konsten slutar tar våldet vid” står det i ett ridhus på Strömsholm, den svenska ridsportens Mecka.

Gång på gång avslöjas nu att elitens ridkonst inte räcker till.

En av dressyrens klarast lysande stjärnor, Charlotte Dujardin, förväntades ta medalj i OS i Paris. Men nu är 39-åringen tillfälligt avstängd i sex månader.

Anledningen är ett filmklipp, släppt strax före OS av en nederländsk advokat för en hemlig klients räkning. Där syns Dujardin slå en häst på bakbenen med en [långpisk 24 gånger](#) under en dryg minut medan hästen rids av en annan ryttare.

Brittiskan gick från okänd till olympisk mästare på knappt ett år. Hon tog två guldmedaljer i OS i London 2012, en guld- och en silvermedalj vid spelen i Rio de Janeiro 2016 och två brons i Tokyo 2021. Hon och den nu pensionerade bruna valacken Valegro skrev dressyrhistoria. Dujardin har fortfarande världsrekorden i dressyrens alla tre grenar.

Världsstjärnan behövde en medalj i Paris för att bli den brittiska kvinnliga olympier som har tagit flest OS-medaljer någonsin. Nu blev det alltså ingen tävling för henne.

Charlotte Dujardin slog hästen när hon tränade ekipaget, för att få hästen att lyfta benen mera i galopp, enligt den brittiska [tidningen The Mirror](#). Enligt advokaten är filmklippet två och ett halvt år gammalt, medan Dujardin hävdar att det är fyra år gammalt.

”Jag skäms oerhört mycket och borde ha varit en bättre förebild i det ögonblicket,” skrev Dujardin på sociala medier.

En långpisk är till för att peta på hästen eller försiktigt vifta med i luften, inte för att slå hästen.

Charlotte Dujardin. Foto: David Goldman/AP

Kommersialisering av ridsporten

Dujardins piskande är det senaste i raden av skandaler hos eliten som har avslöjats sedan [danska TV2:s dokumentär](#) om dressyrryttaren Andreas Helgstrands tränings- och försäljningsstall i fjol. Den visade bland annat hård ridning, liksom hästar med sår i munnen, märken från spörapp och sår från sporrar. De sistnämnda doldes med skokräm när potentiella köpare kom på besök.

Danskens företag, med fem stall och fler än 700 hästar i Danmark, Tyskland och USA, omsatte runt en halv miljard svenska kronor det brutna räkenskapsåret 2022/2023 och gjorde en rörelsevinst på cirka 25 miljoner.

Andreas Helgstrand, som har svenska föräldrar men har bott i Danmark i hela sitt liv, kommer inte att rida in på OS-arenan. Han [är avstängd från](#) landslaguppdrag hela 2024.

– De senaste tio åren har prispengarna inom ridsporten ökat mycket och kommersialiseringen av ridsporten har blivit väldigt stark. Med det följer såklart incitament att träna och utbilda hästar, kanske snabbare än hästen hänger med i utbildningen, säger Johan Fyrberg, generalsekreterare för Svenska [Ridsportförbundet](#).

Det ligger ännu mer prispengar i hoppning än i dressyr. De båda hoppturneringarna Longines Global Champions Tour (GCT) and Global Championship League (GCL) är mest lukrativa. I fjol hade de båda sammanlagt mer än [400 miljoner kronor](#) i prispengar.

Elitryttarna driver ofta, likt Andreas Helgstrand, hästgårdar som sysslar med att träna och sälja hästar, om än i betydligt mindre skala än dansken. Ju fortare ryttarna kan utbilda en häst från de lägre till de högre klasserna, desto mer pengar tjänar de vid en försäljning, eftersom det är kostsamt att ha en häst i träning länge.

– Samspelet mellan idrotten och hästnäringen är särskilt påtaglig inom ridsporten. Det handlar om att föda upp och träna hästar för sporten, men också om att få avsättning för dem på marknaden, säger Johan Fyrberg.

Gäller att locka sponsorer

För toppryttarna handlar kampen om medaljerna inte bara om ära och berömmelse. Inte heller bara om prissummorna. Det rör sig även om att locka sponsorer, eller behålla sponsorer, och få fortsatt förtroende att rida hästägarens talangfulla häst. Om hästägaren låter någon annan rida din topphäst har du sämre chans att ta medalj, få sponsorer och få din hästgård att gå runt.

Efter filmklippet som visar hur Dujardin piskar en häst har två [av hennes sponsorer](#), det brittiska hästförsäkringsbolaget KBIS och det danska företaget Equine LTS som tillverkar produkter för att lindra inflammation hos hästar, lämnat henne, enligt BBC.

– Marknaden hade aldrig funnits i den omfattningen utan idrottsbenet. Idrottsframgångar gör att det går att kapitalisera på marknaden. Det är en väldigt stor och viktig drivkraft i hästsporten, säger Johan Fyrberg.

Ägarna av stjärnhästen Valegro, den häst som Charlotte Dujardin fick sina största framgångar med, erbjöd 2013 investerare att [köpa in sig](#) i valacken, för att ägarna skulle slippa sälja honom till någon utomstående. Dressyrtalangen ansågs då vara värd runt [3 miljoner pund](#), drygt 30 miljoner kronor enligt dåvarande valutakurs, rapporterade BBC.

Hopphästen All In, som svenska Peder Fredricson hade stora framgångar på, ansågs ett tag vara värd runt 100 miljoner kronor. Men [ägaren, Charlotte Söderström](#), dotter till H&M:s huvudägare Stefan Persson, vägrade sälja.

Så mycket blir ytterst få hästar värda. Men många uppfödare, tränare och ryttare drömmer om att ta fram något som liknar Pegasus, den bevingade hästen i grekisk mytologi.

Hästsport kan vara big business

Ridsporten har en ekonomisk påverkan på samhällsekonomin på 3 300 miljarder kronor globalt och står för 4,2 miljoner jobb, enligt Internationella Ridsportförbundet, FEI.

I Sverige finns runt 355 000 hästar, fler än mjölkkor. Hästnäringen omsätter runt 32 miljarder kronor per år och skapar cirka 18 500 jobb, enligt Svenska Ridsportförbundet. [Ridsport](#) och travsport dominerar, men områdena går in i varandra via bland annat veterinärvård, försäkring och foder.

– Det är en växande näring, säger Johan Fyrberg.

Birgitta Schwartz, professor i företagsekonomi vid Stockholms universitet, och Emma Stendahl, doktor i företagsekonomi vid Jönköpings högskola, anser att det i debatten saknas ett företagsekonomiskt perspektiv på hästsporten.

”Vi argumenterar att på elitnivå fungerar ryttare, sponsorer, hästägare och tränare som företag som söker vinst från sina hästar, vilket kan leda till konflikter mellan vinstmotiv och hästvälfärd när krav på vinst och snabba resultat står på spel för deras verksamheter”, skriver Emma Stendahl i ett mejl till SvD.

– Hästsport kan vara big business. Den danska dressyrryttaren Andreas Helgstrand, som avslöjades av en journalist som gick undercover, har hundratals hästar och säljer hästar för miljontals kronor, bland annat till rika amerikaner, säger Birgitta Schwartz.

Emma Stendahl påpekar att hästar som behandlas illa inom ridsporten inte är något som har kommit de senaste tio åren.

– Det här är ingenting nytt. Det förvånar mig inte över huvudtaget, säger hon.

Ridsportens Metoo

Det ena avslöjandet följer nu på det andra. Svenskar är inte förskonade.

I våras avslöjade Aftonbladet att en svensk elitryttare "["straffridit" hästar, piskat](#) en häst samt kastat en hammare på en annan häst. Svenska ridsportförbundet valde att starta en utredning [och polisanmälde ryttaren](#). Så småningom berättade hoppryttaren Douglas Lindelöw att det gällde honom, men [tillbakavisade "bestämt anklagelserna](#) om misskötsel av hästar". Förundersökningen lades ner och [avstängningen hävdes nyligen](#).

– Det här är Ridsportens Metoo. Folk som jobbat i de här stallen vågar nu avslöja saker, efter danska TV2:s dokumentär. Det här har varit känt inom ridsportvärlden, men nu avslöjas det för utomstående via vanliga medier, säger Birgitta Schwartz.

Även för nio år sedan blev Douglas Lindelöw avstängd från tävlingar, i två månader, för "otillåten hantering av häst" efter att han, enligt anmälaren, ska ha ridit en häst på ett aggressivt sätt, alltså straffridit den, för att läxa upp den. Men [Riksidrottsnämnden friade honom](#) helt.

Den svenske dressyryttaren Patrik Kittel, som via tisdagens OS-ritt knep en direktplats till den individuella OS-finalen på söndag, har också fått kritik. Aftonbladet avslöjade att hans hästar [hade blå tunga](#) på bilder tagna vid två världscuptävlingar tidigare i år. Att hästens tunga kläms så hårt att den blir blå kan bero på att ryttaren är för hård på hand eller rider med ett för skarpt bitt.

Patrik Kittel ifrågasätter om hästarna verkligen hade blå tunga. Han har påpekat att han tävlade inför fem domare och tusentals åskådare och slutade på topplaceringar samt att nosgrimma, bitt och hästens mun kontrollerades direkt efter ritten, som på alla tävlingar på den här nivån. Allt utan att han fick någon anmärkning eller någon kritik.

– Jag vet att FEI har bitt mannen som skickade bilderna att skicka in originalbilder, som aldrig skickades. Jag har inte heller sett några originalbilder, sa han [nyligen till DN](#).

Men Aftonbladet hävdar att tidningen [har skickat originalbilderna](#) till Kittel och även erbjudit [Internationella Ridsportförbundet, FEI, dem](#).

Patrik Kittel anser att det Charlotte Dujardin gjorde i filmklippet "är helt åt skogen".

– Jag har inget dåligt samvete för hur jag rider, sa han till DN.

Göran Åkerström, chefsveterinär hos det internationella ridsportförbundet, FEI, utreder Charlotte Dujardins agerande i filmklippet. Så här sa svensken [nyligen till TT](#):

– Alla skandaler under det senaste året, självfallet skadar det förtroendet. Delvis handlar det om okunskap, men ibland är det värre än så. Det kan vara girighet efter medaljer men också om att sälja hästar.

Rättelse

Texten har uppdaterats med uppgiften om att Aftonbladet har skickat originalbilderna på hästarnas blå tungor till Patrik Kittel och även erbjudit Internationella Ridsportförbundet, FEI, dem. Samt att Riksidrottsnämnden friade Douglas Lindelöw helt efter anklagelserna för nio år sedan.

Skandaler

Ett filmklipp som visar hur en av medaljfavoriterna inför OS, den brittiska dressyrryttaren Charlotte Dujardin, slår en häst på bakbenen med en långpisk 24 gånger under en dryg minut gör att hon är tillfälligt avstängd och missar OS.

Den danska dressyrryttaren Carina Cassøe Krüth, som var uttagen som reserv till OS i Paris, drog sig ur efter att en film visat hur hon red sin häst Heilines Dancier på hårt.

Den svenska hoppryttaren Douglas Lindelöw anklagades i våras för att ha "straffridit" hästar, piskat en häst samt kastat en hammare på en annan häst. Men förundersökningen lades ner och avstängningen hävdades nyligen.

Charlotte Fry var en av storfavoriterna i världscupfinalen i våras, men ekipaget stoppades från att tävla i kür, det fria programmet till musik, eftersom hingsten Everdale hade blod i munnen. Något som senare bedömdes som en ytterst liten skada.

Patrik Kittel har fått kritik för att hans hästar påstods ha blå tunga på bilder tagna vid två världscuptävlingar tidigare i år, men han har försvarat sin ridning. Även den sjufaldiga OS-vinnaren Isabell Werths häst, samt brittiska Charlotte Frys häst, påstods ha blå tunga på bilder från tävlingarna.

Dressyrryttaren Cesar Parras, som tidigare tävlade för Colombia men numera för USA, stängdes av i februari medan han utreddes för våldsamma träningsmetoder.

Den brittiska hoppryttaren James Smith stängdes tillfälligt av i februari på grund av bilder på hårda träningsmetoder.

Danska TV2:s dokumentär om dressyrryttaren Andreas Helgstrand tränings- och försäljningsstall i slutet av fjolåret visade bland annat hård ridning, sår i munnen, sår från sporrar i hästens sidor och svullnader från piskrapp.

Birgitta Forsberg
